

Baggrundsinformation:

I forbindelse med Folketingets årlige åbning i oktober afholdes der hvert år en traditionsrig og langvarig åbningsdebat.

Partiernes ordførere har her mulighed for at afholde en ordførertale. Dette er talen fra Liberal Alliances partileder Alex Vanopslagh.

Alex Vanopslagh f. 1991, siden 2019 medlem af Folketinget.

Alex Vanopslaghs tale ved Folketingets åbningsdebat d.7.10.2021

- 1 “Jeg vil tale om noget, som jeg ofte har grublet over. Et paradoks¹ i det moderne samfund.
- 2 Ja, det er faktisk et emne, som jeg har tænkt på ved hver åbnings- og afslutningsdebat – men hver gang har
3 jeg nu foretrukket at tale om lavere skatter, mere frihed, velfærd på borgernes præmisser og selvfølgelig
4 også tale om statsministerens unoder.
- 5 Det jeg vil tale om er den stigende mistrivsel, stress og angst, som mange unge – ja, selv børn!
- 6 Det er jo ikke bare et dansk fænomen – det er noget vi ser i hele den vestlige verden. At ungdommen har
7 mere ondt i livet. Vi lever i en tid med frihed og uanede muligheder – men for en del synes mulighederne at
8 være blevet en byrde.
- 9 Og i den debat, er der er ved at brede sig en konsensus², som jeg gerne vil advare imod: At unges mistrivsel
10 skulle skyldes for mange krav – karakterræs, karakterkrav, konstant præstationspres.
- 11 Jeg er uenig.
- 12 Den mistrivsel unge oplever, skyldes snarere for få krav – og forkerte og urimelige krav – og ikke mindst
13 mangel på rammer og dannelse.
- 14 Og jeg tror vi gør problemet større, hvis vi begynder at fjerne de få konkrete og i øvrigt rimelige
15 forventninger vi har til unge som svar på de udfordringer, som nogle af dem oplever.
- 16 Jeg var til en debat forleden på Aarhus Universitet om emnet.
- 17 Professor Christian Bjørnskov sagde det egentlig meget godt: Pensum er reduceret gevaldigt på vores
18 uddannelser. Det objektive pres har sandsynligvis aldrig været mindre på uddannelserne – vi har på ingen
19 måde objektivt set større eller flere krav til de unge. Men oplever alligevel de et historisk stort
20 præstationspres.
- 21 Så hvad går galt?
- 22 Jeg har ikke alle svar. Men jeg har nogle bud.
- 23 Det drejer sig i høj grad om forventningen om det perfekte liv – at vi for enhver pris skal blive lykkelige og
24 succesfulde. At fravær af lidelse og fiasko er et godt liv – og at vi bare skal realisere os selv og opnå
25 maksimal succes.
- 26 Men det 100 procent lykkelige, perfekte og succesfulde liv er selvfølgelig en illusion³.
- 27 Det er en dybt urimelig forventning af have til andre – og værst af alt til sig selv.
- 28 For livet er ikke en dans på roser. Det er også fuld af lidelse, nederlag, skuffelser og sorg.

¹ Selvmodsigtelse

² En generel enighed

³ Forestilling om en tilstand eller et forhold som man indbilder sig eller håber på.

29 Forventningen om at vi skal være lykkelige, succesfulde og tæt på perfekte er et urimeligt krav. Og det er en
30 forventning, der gør os alt for selvoptagede. Ja, næsten narcissistiske.

31 Jeg tror vi har gjort problemet værre, ved at fortælle unge, at "de kan blive til hvad de vil". Undskyld mig,
32 det kan de færreste. Men de fleste kan blive rigtig gode til noget – hvis de gør sig umage – og det er godt
33 nok! Men de kan ikke blive til hvad de vil. Og de har heller ikke krav på at få, hvad de vil.

34 Jeg tror, også vi har gjort problemet værre ved at fortælle unge, at de skal uddanne sig og arbejde med
35 noget, "de brænder for". Altså succeskriteriet er ikke at klare sig selv – nej, det er at brænde for det man
36 laver. At være lykkelig for det.

37 Det er jo et velment råd, at man skal finde noget man brænder for – men det er måske et både klogere og
38 mere menneskeligt råd, at man skal finde noget, man kan blive god til og at man kan finde glæde i det
39 meste, hvis man gør sig umage og er vedholdende.

40 Der er partier her i Folketinget, der mener, at løsningen på børns og unges trivselsproblemer at gøre op med
41 karakterer, test og faglige krav i uddannelsessystemet. Jeg kunne ikke være mere uenig.

42 Det er IKKE urimeligt at fortælle unge de skal gøre sig umage. Det er ikke urimeligt at give dem karakterer.
43 Det er ikke urimeligt at kræve, at de lærer konkrete færdigheder. Ej heller at teste deres færdigheder. For
44 det er ikke urimeligt at fortælle dem, at de ikke er dygtige nok, hvis ikke de er det.

45 Desværre har vi et uddannelsessystem og en folkeskole, hvor de konkrete, rimelige krav er udfaset og
46 erstattet af de urimelige, abstrakte og flyvske krav.

47 De unge skal løse verdensmål og klimakrise før de skal være ordentlige og næstekærlige mennesker. De
48 forventes at være omstillingsparate, innovative, formidlingsdygtige før de forventes at kunne læse, skrive
49 og regne ordentligt.

50 Folkeskolen er på den måde blevet tømt for indhold, mening og faglighed.

51 Eller tag bare det dominerende pædagogiske princip i den danske folkeskole. "Ansvar for egen læring".

52 Altså, at det er elevernes eget ansvar at finde ud af, hvad de ikke ved, og hvad de skal lære. I praksis
53 betyder det, at det bliver børnenes eget ansvar, hvis de fagligt er bagud.

54 Jeg har sagt det før: Det grænser til det ondsksfulde.

55 Når de konkrete krav, rammer og forventninger forsvinder, bliver vi presset – og det er karakterræs og
56 præstationsamfund blot symptom på og ikke årsag til.

57 Så lidt kan vi faktisk gøre politisk: Skrot det makværk af en skolereform, som blev indført i 2013. Lad os øge
58 kravene til de børn og unge – øge de konkrete, sunde og rimelige krav. Og udfase de abstrakte, urimelige og
59 akademiske krav.

60 Og så skal vi sætte dannelsen i højsædet i hele uddannelsessystemet.

61 Når mange unge i dag oplever trivselsudfordringer skyldes det også et dannelsesstab.

62 Det er et dannelsesstab, som hele den vestlige verden har oplevet siden 68ernes opgør med normer,
63 forventninger, autoriteter og traditioner.

64 Nu er det op til de unge selv, at finde ud af hvem de er.

65 Pyt med dine rødder, pyt med dit samfund og dets historie, pyt med din familie, pyt med borgerlige dyder
66 som en rettesnor gennem livet, pyt med dit køn – ja, pyt med alt hvad der er givet– du skal alligevel frigøres
67 fra det hele og skabe din helt egen identitet – og så skal du være lykkelig.

68 Værsgo at komme i gang – der er ingen rødder, der fastholder dig – ingen bånd der binder dig – eller viser
69 dig vej.

70 Men konsekvensen er at det fundamentet, som man skal møde livet med, bliver svagere.

71 Og dannelsen er afgørende af flere grund – blandt andet fordi den giver et indblik i vores historie og en
72 forståelse af, at vi ikke står alene med de ting, vi hver især bakser med.

73 Gennem tusinder af år har mennesker haft op og nedture. Følelserne er høj grad de samme. Når vi har
74 droppet dannelsen i folkeskolen har vi også fjernet en vigtig støtte og inspiration til at håndtere livets op-
75 og nedture. Og vide at man ikke er alene – eller noget særligt for den sags skyld.

76 Og når vi er et samfund med mindre dannelse – mindre fokus på alt det der er større end os selv som vi er
77 forbundet med –så bliver vi mere selvoptaget. Og dét er benzin til overdreven perfektionskultur og
78 mistro.

79 Og jeg vil også gerne rette et par ord direkte til jer unge, som måtte se med:

80 Giv den endelig gas. Sæt jer ambitiøse mål og gå efter dem. Mit budskab er ikke at I skal stræbe efter
81 middelmådighed. Tværtimod.

82 For når I knokler og gør jer umage får I mulighed for at tage ansvar for jer selv og gøre en positiv forskel for
83 andre mennesker.

84 Men tro ikke, at det gode eller meningsfulde liv alene kommer af at få masser af ydre succes. Det at være
85 ambitiøs må ikke blive en undskyldning for at være selvoptaget eller navlebeskuende.

86 Tag det fra en selvoptaget mand, der har begået alle fejlene og har brugt masser af tid på at jage likes,
87 politiske titler og andres anerkendelse.

88 Det er som at spise en cheeseburger. Det mætter kun i ganske kort tid.

89 Og hvis du hænger dit velbefindende op på den ydre succes, så rammer det ekstra hårdt, når du fejler.
90

91 Der kan derimod være en befrielse i at vende blikket væk fra sig selv. Fokuser på det, der er større end dig
92 selv. Og glemme dig selv. Hav fokus på de mennesker, der er omkring dig, fordyb dig i noget litteratur, nyd
93 naturen eller tag til en gudstjeneste.

94 Og lad for guds skyld være med at satse på at blive til NOGEN. På at blive det autentiske menneske. Nej,
95 sats på at blive til noget. Bliv god til noget. Dygtiggør dig!

96 For så kan du være noget for nogen. Og der er næppe noget mere meningsfuldt her i tilværelsen.

97 Og så måske mit vigtigste råd: Stol på at fremtiden bliver god.

98 Lad være med at lytte til dommedagsprofeterne, der siger at jorden er tæt på at gå under, at I skal være
99 bange for bo på pæle i fremtiden eller at I kommer til at få et dårligere liv end jeres forældre. Det er noget
100 vås.

101 Lad være med at lytte til dem, der forsøger at offergøre jer – som forsøger at gøre jer svagere end I er.

102 Som siger til jer, at det er synd for jer. At I nok ikke kan klare den. At I er svagere end tidligere generationer.
103 At det hele er politikernes skyld, kapitalismens skyld, patriarkatets skyld. At det eneste I kan gøre at vente
104 på andre løser jeres problemer.

105 Det gør de ikke. Vi politikere gør slet ikke.

106 Ja, livet vil være fuld af lidelse, sorg og nederlag. Men også glæde, fællesskab, mening og succesoplevelser.

107 Og I kan klare det. Hvis I tager ansvar for jeres liv og ikke altid tror, at det er de andres skyld.

108 For i ansvaret ligger meningen.

109 Det var ordene.”